

A Synthesis of Research on Buddhist Concepts and Life Satisfaction and Lottery Gambling among Thai People

Vanchai Ariyabuddhipongs

ABSTRACT

This paper summarizes and synthesizes six studies conducted in two streams of research. The first stream deals with Buddhist concepts and life satisfaction, whereas the second stream examines cognitive bias and lottery gambling among Thai people. The purpose of the paper is to present a conceptual framework that shows the relationships between Buddhist concepts and life satisfaction, and cognitive bias and lottery gambling, and to point out the policy, and theoretical and research implications.

Results of the studies in the first stream of research on Buddhist concepts show that money consciousness is related to violation of the Buddhist five precepts; that belief in merit and belief in the next life are related to merit making and life satisfaction; and that subjective wealth mediates the relationship between observance of the Buddhist five precepts and happiness. Results of the studies on the second stream of research on lottery gambling among Thai people show that cognitive bias, superstition, money consciousness, materialism, and family members' and friends' gambling are related to frequency and amounts of lottery gambling; that hope, superstition, and family members' and friends' gambling are related to frequency and amounts of lottery gambling; and that near miss, gambler's fallacy, and entrapment are related to frequency and amounts of lottery gambling.

The synthesis of the study results yields a model depicting causal relationships between Buddhist concepts and life satisfaction, and cognitive bias and lottery gambling, that has policy, and theoretical and research implications. Government organizations may use the model to guide their policies concerning the promotion of Buddhism. Government agencies that regulate lottery gambling may use the model to design measures to prevent excessive lottery gambling among Thai people. Buddhist concepts may be made operational into instruments to assess attitudes and behaviors. Researchers may use Buddhist concepts such as greed, anger, delusion, and violation of Buddhist five precepts to examine the relationships between Buddhist concepts and behaviors.

การสังเคราะห์งานวิจัยเรื่องแนวคิดในพุทธศาสนา กับความพอใจในชีวิตและการพินัยลอตเตอรี่ในหมู่คนไทย

วันชัย อริยะพุทธิพงศ์

บทคัดย่อ

การสังเคราะห์งานวิจัยเรื่องแนวคิดในพุทธศาสนากับความพอใจในชีวิตและการพินัยลอตเตอรี่ในหมู่คนไทยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประมวลสรุปสาระรายงานวิจัยจำนวน 6 เรื่อง งานวิจัย 6 เรื่องนี้ แยกเป็นสองสาย สายแรกเป็นการศึกษาเรื่องแนวคิดในพุทธศาสนากับความพอใจในชีวิต สายที่สองเป็นการศึกษาเรื่องความหลงผิดกับการพินัยลอตเตอรี่ในหมู่คนไทย การสังเคราะห์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างกรอบแนวคิดในภาพรวมแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านพุทธศาสนากับความพอใจในชีวิตและความหลงผิดกับการพินัยลอตเตอรี่เพื่อประโยชน์เชิงนโยบายและเชิงวิชาการ

ผลการศึกษาเรื่องแนวคิดในพุทธศาสนากับความพอใจในชีวิตแสดงให้เห็นว่า ความเชื่อในอำนาจเงินมีความสัมพันธ์กับการละเมิดศีลห้า ความเชื่อในผลบุญและความเชื่อเรื่องชาติหน้ามีความสัมพันธ์กับการทำบุญและความพอใจในชีวิต และการรักษาศีลมีความสัมพันธ์กับความสุขโดยมีโรคหทัยเป็นตัวแปรส่งผ่าน ผลการศึกษาเรื่องความหลงผิดกับการพินัยลอตเตอรี่ในหมู่คนไทยแสดงให้เห็นว่า ความรู้ไม่เท่าทันเรื่องลอตเตอรี่ ความเชื่อโชคลาง ความเชื่อในอำนาจเงิน วัตถุนิยม และการพนันของสมาชิกในครอบครัวและเพื่อนมีความสัมพันธ์กับความถี่และจำนวนเงินที่ใช้เล่นพินัยลอตเตอรี่ ความหวัง ความเชื่อโชคลาง การพนันของสมาชิกในครอบครัวและเพื่อนมีความสัมพันธ์กับความถี่และจำนวนเงินที่ใช้พินัยลอตเตอรี่ การเกือบถูก ความเห็นผิดของนักพนัน การติดกับการพนันมีความสัมพันธ์กับความถี่และจำนวนเงินที่ใช้เล่นพินัยลอตเตอรี่

การสังเคราะห์งานวิจัยทำให้ได้โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรของแนวคิดในพุทธศาสนากับความพอใจในชีวิตและความหลงผิดกับการพินัยลอตเตอรี่ที่มีหลักฐานผลการวิจัยเชิงประจักษ์รองรับ ประโยชน์ทางปฏิบัติแสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติตามแนวคิดในพุทธศาสนาทำให้เกิดความพอใจในชีวิตและความสุข และความหลงผิดมีความสัมพันธ์กับความถี่และจำนวนเงินที่ใช้เล่นพินัยลอตเตอรี่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาและพฤติกรรมของคนไทยสามารถใช้โมเดลดังกล่าวเป็นแนวนโยบายส่งเสริมพุทธศาสนา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการพินัยลอตเตอรี่สามารถใช้โมเดลในการออกมาตรการการควบคุมการพินัยลอตเตอรี่ของคนไทยให้อยู่ระดับที่ไม่เกินเลย ประโยชน์ทางทฤษฎีแสดงให้เห็นว่าพุทธศาสนามีแนวคิดที่นำมาแปลเป็นเครื่องมือวัดทัศนคติและพฤติกรรมได้นักวิชาการสามารถนำแนวคิดเช่น ความโลภ ความโกรธ ความหลง การรักษาศีลหรือการละเมิดศีลห้ามาทำการวิจัยเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดในพุทธศาสนากับพฤติกรรม

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

คนไทยสองกลุ่มทำกิจกรรมที่วัดแตกต่างกัน คนไทยกลุ่มแรกไปวัดเพื่อทำบุญโดยการถวายภัตตาหารให้แก่พระภิกษุ ฟังเทศน์ และปฏิบัติธรรมทำสมาธิ คนไทยกลุ่มที่สองไปวัดเพื่อหาตัวเลขเด็ดที่จะใช้ในการเล่นพนันลอตเตอรี่ โดยการดูน้ำตาเทียน ดูผิวหนังของศพอาจารย์พระดังที่ยังไม่เนาเปื่อย เพื่อดูว่ารอยสักยันต์ที่อยู่บนผิวหนังเป็นตัวเลขอะไร หรือชูดเปลือกต้นไม้เพื่อดูลายไม้ว่าเป็นตัวเลขอะไร อะไรเป็นแรงจูงใจให้คนไทยแต่ละกลุ่มมีพฤติกรรมดังกล่าว และพฤติกรรมนั้นมีผลอย่างไรต่อเขาเหล่านั้น คำถามเช่นนี้ยังไม่มีผู้ใดให้คำตอบโดยการวิจัย

การวิจัยพฤติกรรมของคนไทยสองกลุ่มนี้เป็นการวิจัยปัญหาเดียวกันคือ ปัญหาการแสวงหาความพอใจในชีวิตและความสุข ความแตกต่างอยู่ที่พฤติกรรมเพื่อให้ได้มาซึ่งความพอใจในชีวิตหรือความสุข สำหรับคนไทยกลุ่มแรก การแสวงหาความพอใจในชีวิตและความสุขมาจากความเชื่อว่าการทำบุญและผลบุญทำให้เกิดความสุข ส่วนคนไทยกลุ่มที่สอง การแสวงหาความพอใจในชีวิตและความสุขมาจากความเชื่อว่าการเงินทำให้เกิดความสุข และวิธีที่ได้เงินจำนวนมากคือการเล่นพนันลอตเตอรี่

ปัญหาเรื่องนี้มีความสำคัญต่อคนไทยที่นับถือศาสนาพุทธเพราะผลของการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการถวายภัตตาหารให้แก่พระภิกษุ ฟังเทศน์ และปฏิบัติธรรมทำสมาธิหรือการทำบุญมีความสัมพันธ์กับความพอใจในชีวิตหรือความสุข ส่วนการเชื่อถือโชคกลางเช่นการหาเลขเด็ดด้วยการดูตัวเลขจากน้ำตาเทียน รอยสักยันต์บนผิวหนังของศพอาจารย์พระ และเปลือกไม้ ความหวัง ความเห็นผิดของนักพนันและการเกือบถูกลอตเตอรี่มีความสัมพันธ์กับความถี่และจำนวนเงินที่ใช้พนันลอตเตอรี่ในระดับสังคม ปัญหาของการวิจัยนี้มีความสำคัญต่อหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ส่งเสริมพุทธศาสนา และควบคุมการออกสลากกินแบ่ง องค์การที่มีหน้าที่ส่งเสริมพุทธศาสนาสามารถใช้ผลงานวิจัยในการส่งเสริมให้คนเข้าวัดทำบุญและส่งเสริมกิจกรรมพุทธศาสนา องค์การที่มีหน้าที่ควบคุมการออกลอตเตอรี่สามารถใช้ผลงานวิจัยในการออกมาตรการให้การเล่นพนันลอตเตอรี่ของคนไทยให้อยู่ในขอบเขตที่ควบคุมได้ ปัญหาการวิจัยนี้มีความสำคัญต่อทฤษฎีและการวิจัยในแง่ที่ว่า แนวคิดในพุทธศาสนาสามารถนำมาแปลเป็นเครื่องมีอวัตถุทัศนคติและพฤติกรรมของคนได้ และผลงานวิจัยพิสูจน์ถึงความ เป็นประจักษ์ของคำสอนในพุทธศาสนา

ด้วยเหตุและผลที่คาดว่าจะได้รับดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการวิจัยเพื่อตอบปัญหาวิจัยทั้งสองข้อโดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 จนถึงปัจจุบันและได้รายงานผลงานวิจัยเผยแพร่ในวารสารวิชาการต่างประเทศจำนวน 6 เรื่อง งานวิจัยทั้ง 6 เรื่องนี้สามารถนำมาสังเคราะห์ประมวลสรุปเป็นโมเดลแสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (causal relationship model) ระหว่างกลุ่มตัวแปรแนวคิดในพุทธศาสนากับความพอใจในชีวิต และระหว่างกลุ่มตัวแปรความหลงผิดกับการพนันลอตเตอรี่เพื่อประโยชน์เชิงนโยบายและเชิงวิชาการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

รายงานนี้เป็นการสังเคราะห์รายงานวิจัยสองสายจำนวน 6 เรื่องตามหลักการสังเคราะห์งานวิจัยเพื่อสร้างกรอบแนวคิดในภาพรวม การสังเคราะห์งานวิจัยสายแรกเป็นการสังเคราะห์งานวิจัยที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านพุทธศาสนา เช่น ความเชื่อในผลบุญ ความเชื่อในชาติหน้า การรักษาศีลห้ากับความพอใจในชีวิตและความสุข การสังเคราะห์งานวิจัยสายที่สองเป็นการสังเคราะห์งานวิจัยที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความหลงผิด เช่น การเชื่อถือโชคกลาง ความเชื่อในอำนาจเงิน วัตถุนิยม กับการพนันลอตเตอรี่ในหมู่คนไทย

การสังเคราะห์มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโมเดลไปใช้ประโยชน์เชิงนโยบายและเชิงวิชาการ ประโยชน์เชิงนโยบายคือการให้หน่วยงานรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาได้ใช้ผลงานการวิจัยในการส่งเสริมพุทธศาสนา และการให้หน่วยงานรัฐบาลที่ดูแลการออกลอตเตอรี่ได้ใช้ผลงานการวิจัยในการออกมาตรการการจำกัดการเล่นพนันลอตเตอรี่ของคนไทยให้อยู่ในขอบเขตที่ควบคุมได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดในพุทธศาสนากับความพอใจในชีวิตใช้กรอบแนวคิดจากพระไตรปิฎกเรื่องบุญกิริยาวัตถุ ได้แก่ ศีล ทาน และภาวนา ส่วนงานวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความหลงผิดกับการพนันลอตเตอรี่ในหมู่คนไทยใช้แนวคิดจากทฤษฎีจิตวิทยา เช่น ทฤษฎีปัญญาเชิงสังคม (Social cognitive theory) (Bandura, 1986) และทฤษฎีเชิงปัญญา (Cognitive theory) (Rogers, 1998) การพัฒนารอบแนวคิดหลักในการสังเคราะห์งานวิจัยนี้เป็นการพัฒนารอบแนวคิดเชิงทฤษฎีที่สนับสนุนโดยงานวิจัยเชิงประจักษ์ และเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินการสังเคราะห์งานวิจัย

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสารเพื่อสังเคราะห์รายงานวิจัยจำนวน 6 เรื่องตามหลักการสังเคราะห์งานวิจัยเพื่อสร้างกรอบแนวคิดในภาพรวมแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านพุทธศาสนากับความพอใจในชีวิตและความหลงผิดกับการพนันลอตเตอรี่ตามหลักการสังเคราะห์งานวิจัย (Becker, 2009) ผู้วิจัยประยุกต์ใช้หลักการสังเคราะห์ครั้งนี้ 3 ขั้นตอน คือ (1) การระบุคุณภาพและสาระสำคัญจากงานวิจัยแต่ละเรื่อง (2) การสังเคราะห์สาระสำคัญจากงานวิจัยทั้ง 6 เรื่องเพื่อพัฒนารอบแนวคิดในภาพรวมแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านพุทธศาสนากับความพอใจในชีวิตและความหลงผิดกับการพนันลอตเตอรี่ และ (3) การอภิปรายผลการสังเคราะห์งานวิจัยและการให้ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

1. การระบุคุณภาพ และสาระสำคัญของงานวิจัยแต่ละเรื่อง

งานวิจัยทั้ง 6 เรื่อง มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล ทุกเรื่องโดยได้รับการตรวจสอบโดยนักวิชาการ (peer review) ก่อนได้รับการคัดเลือกให้ลงพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการต่างประเทศ รายละเอียดเอกสารที่นำมาสังเคราะห์ทั้ง 6 เรื่องมีดังนี้

Money Consciousness and the Tendency to Violate the Five Precepts among Thai Buddhist. *The International Journal for the Psychology of Religion*, 17(1), 37-45.

Buddhist Belief in Merit (Punna), Buddhist Religiousness and Life Satisfaction among Thai Buddhists in Bangkok, Thailand. *Archive for the Psychology of Religion*, 37, 191-213.

Observance of the Buddhist Five Precepts, Subjective Wealth, and Happiness among Buddhists in Bangkok, Thailand. *Archive for the Psychology of Religion*, 32, 327-344.

A test of the social cognitive model of lottery gambling in Thailand. *International Gambling Studies*, 6(1), 77-93.

A Test of Social Cognitive Theory Reciprocal and Sequential Effects: Hope, Superstitious Belief and Environmental Factors among Lottery Gamblers in Thailand. *Journal of Gambling Studies*, 23, 201-214.

Near Miss, Gambler's Fallacy and Entrapment: Their Influence on Lottery Gamblers in Thailand. *Journal of Gambling Studies*, 24, 295-305.

สาระสำคัญของงานวิจัยทั้ง 6 เรื่อง สรุปได้ดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์วิจัย

วัตถุประสงค์ของการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดในพุทธศาสนากับความพอใจในชีวิต คือ

(1) การทดสอบแนวคิดของพุทธศาสนาในเรื่องการรักษาศีลห้า และผลของการรักษาหรือละเมิดศีลห้า

(2) การเผยแพร่ให้ชาวไทยและชาวต่างประเทศทราบว่า การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน หรือการรักษาศีล การให้ทาน และการปฏิบัติธรรมทำสมาธิตามแนวคิดในพุทธศาสนา นำไปสู่ความพอใจในชีวิต หรือความสุข และ

◆ การสังเคราะห์งานวิจัยเรื่องแนวคิดในพุทธศาสนากับความพอใจในชีวิต ◆
และการพ่นลวดเตอรืในหมู่คนไทย

(3) การพิสูจน์ว่า พุทธศาสนาเป็นศาสนาเชิงประจักษ์คือแนวความคิดในพุทธศาสนาสามารถนำไปแปลเป็นเครื่องมือวัดทัศนคติและพฤติกรรมได้

วัตถุประสงค์ของการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความหลงผิดกับการพ่นลวดเตอรืในหมู่คนไทย คือ

(1) การทดสอบทฤษฎีปัญญาเชิงสังคม (Social cognitive theory) (Bandura, 1986) และทฤษฎีเชิงปัญญา (Cognitive theory) (Rogers, 1998)

(2) การทดสอบว่า สำหรับคนไทยบางกลุ่มการพ่นลวดเตอรืนำไปสู่ความพอใจในชีวิตหรือความสุข และ

(3) การนำปัญหาการติดการพ่นในหมู่คนไทยให้เป็นที่สนใจของผู้มีหน้าที่ตัดสินใจในการจำหน่ายสลากกินแบ่ง เพื่อออกมาตรการให้การพ่นลวดเตอรืของคนไทยอยู่ในขอบเขตที่ควบคุมได้

1.2 การดำเนินการวิจัย

การวิจัยแบ่งออกเป็นสองสาย สายแรกเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดในพุทธศาสนากับความพอใจในชีวิต สายที่สองเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความหลงผิดกับการพ่นลวดเตอรืในหมู่คนไทย การดำเนินการวิจัยสายแรกประกอบด้วยการศึกษา 3 เรื่อง คือ

การศึกษาเรื่องที่ 1.1 ทดสอบแนวคิดในพุทธศาสนาว่าการละเมียดศีลห้ามีความสัมพันธ์กับกิเลสอันได้แก่ ความโลภ พัฒนาเครื่องมือวัดการรักษาศีลห้าคือ การไม่ฆ่าสัตว์ การไม่ลักทรัพย์ การไม่ประพฤติผิดในกาม การไม่พูดเท็จ และการไม่ดื่มสุราเมรัย และเครื่องมือวัดความเชื่อในอำนาจเงิน และทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการรักษาศีลห้าและความเชื่อในอำนาจเงินโดยใช้ One-way Anova และ Bonferrini Post Hoc Tests (Ariyabuddhiphongs, 2007)

กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ทำงานในอาชีพต่าง ๆ จำนวน 800 คนที่รวมพนักงานบริษัท เจ้าของกิจการขนาดเล็ก คนงานโรงงานเย็บเสื้อผ้า พนักงานภัตตาคาร ข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ นักเรียนและแม่บ้าน

การศึกษาเรื่องที่ 1.2 ทดสอบแนวคิดในพุทธศาสนาว่าความเชื่อในผลบุญและความเชื่อเรื่องชาติหน้าเป็นปัจจัยพื้นฐานของการทำบุญ และการทำบุญนำไปสู่ความสุข พัฒนาเครื่องมือวัดการทำบุญหรือกุศลธรรมบด 10 ความเชื่อเรื่องบุญ ความเชื่อเรื่องชาติหน้า ความพอใจในเรื่องต่าง ๆ ในชีวิต และทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง ความเชื่อเรื่องบุญ ความเชื่อเรื่องชาติหน้า การทำบุญหรือกุศลธรรมบด 10 และความพอใจในเรื่องต่าง ๆ ในชีวิต โดยใช้ Structural Equation Model (Ariyabuddhiphongs, 2009)

ประชากรของการวิจัยนี้คือประชากรไทยในกรุงเทพมหานคร และห้าจังหวัดใกล้เคียง คือ สมุทรปราการ นนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา และ นครปฐม จำนวนประมาณ 10 ล้านคน การกำหนดจำนวนตัวอย่างเป็นการกำหนดตามโควตาตัวอย่าง 40 คนต่อประชากร 1 ล้านคน ดังนั้น จึงได้จำนวนตัวอย่าง 400 คนต่อประชากรหนึ่งกลุ่ม รวมสามกลุ่มเป็นจำนวน 1,200 คน

ประชากรสามกลุ่มคือ 1. ประชากรไทยที่ไปเดินเที่ยวซื้อสินค้าที่ศูนย์การค้า 2. ประชากรไทยที่ไปวัดเพื่อทำบุญโดยการให้ทาน และ 3. ประชากรไทยที่ไปวัดเพื่อทำบุญโดยการปฏิบัติธรรมทำสมาธิ เหตุผลของการเลือกประชากร 3 กลุ่มก็เพื่อแยกระดับความเคร่งครัดในการปฏิบัติตนตามหลักพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยมีข้อตกลงเบื้องต้นว่า ผู้ที่ไปเดินเที่ยวซื้อสินค้าที่ศูนย์การค้าเป็นตัวแทนของประชากรไทยที่มีความเคร่งครัดในพระพุทธศาสนาในระดับต่ำ ไม่มีเวลาหรือไม่มี ความประสงค์ที่จะไปทำบุญ ผู้ที่ไปวัดเพื่อทำบุญโดยการให้ทานเป็นตัวแทนของกลุ่มประชากรไทยที่มีความเคร่งครัดในพระพุทธศาสนาในระดับปานกลาง มีความประสงค์ที่จะทำบุญแต่ไม่ถึงกับสละเวลาไปปฏิบัติธรรมทำสมาธิ ส่วนผู้ที่ไปวัดเพื่อทำบุญโดยการปฏิบัติธรรมทำสมาธิเป็นตัวแทนของ ประชากรไทยที่มีความเคร่งครัดในพระพุทธศาสนาในระดับสูง มีความประสงค์และให้เวลาที่จะไป รักษาศีลและปฏิบัติธรรมทำสมาธิที่วัดได้

การศึกษาเรื่องที่ 1.3 ทดสอบแนวคิดในพุทธศาสนาว่า การรักษาศีลห้านำไปสู่ความสุข และโภคทรัพย์ และโภคทรัพย์มีสี่องค์ประกอบคือ การมีทรัพย์ การใช้ทรัพย์ การไม่เป็นหนี้และ การทำงานที่ไม่มีโทษ พัฒนาเครื่องมือวัดโภคทรัพย์ และความสุข และทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง การรักษาศีลห้าและมีความสุขโดยมีโภคทรัพย์เป็นตัวแปรส่งผ่าน โดยใช้ Regression และ Mediation analysis (Ariyabuddhipongs & Jaiwong, 2010)

กลุ่มตัวอย่างเป็นคนไทย 400 คน โดยใช้สัดส่วนของเพศ และอายุตามสัดส่วนของ เพศและอายุของประชากรของกรุงเทพ การเก็บตัวอย่างเก็บจากผู้ที่เป็นเพียงศูนย์การค้าเจ็ดแห่งใน กรุงเทพ

การดำเนินการวิจัยสายที่สองประกอบด้วยการศึกษา 3 เรื่องคือ

การศึกษาเรื่องที่ 2.1 ทดสอบทฤษฎีเชิงปัญญาสังคม (Social cognitive theory) ในเรื่องการพนันลอตเตอรี่โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรบุคคล เช่นความรู้ไม่เท่าทันเรื่อง ลอตเตอรี่ ความเชื่อถือโชคลาง ความเชื่อในอำนาจเงิน และวัตถุนิยม และตัวแปรสิ่งแวดล้อมเช่น การพนันของสมาชิกในครอบครัวและเพื่อน กับความถี่และจำนวนเงินที่ใช้เล่นพนันลอตเตอรี่ โดยใช้ Log-linear Model (Ariyabuddhipongs, 2006)

◆ การสังเคราะห์งานวิจัยเรื่องแนวคิดในพุทธศาสนากับความพอใจในชีวิต ◆
และการพนันลอตเตอรี่ในหมู่คนไทย

ประชากรของการวิจัยนี้คือ ประชากรของประเทศไทย การสุ่มตัวอย่างเป็นการสุ่มแบบโควตา (Quota sampling) โดยกำหนดตัวอย่างจำนวน 15 คนต่อประชากร 1 ล้านคน เมื่อคำนวณจากประชากรของประเทศไทยจำนวน 63 ล้านคน กลุ่มตัวอย่างรวมจะเป็นจำนวน 950 คน

การศึกษาเรื่องที่ 2.2 ทดสอบทฤษฎีเชิงปัญญาสังคม (Social cognitive theory) ในเรื่องการพนันลอตเตอรี่โดยศึกษาอิทธิพลของตัวแปรบุคคล เช่น ความหวัง ความเชื่อโชคลาง และของตัวแปรสิ่งแวดล้อม เช่นการพนันของสมาชิกในครอบครัวและเพื่อนที่มีต่อกันและกัน และที่มีต่อความถี่และจำนวนเงินที่ใช้เล่นพนันลอตเตอรี่ โดยใช้ Structural Equation Model (Ariyabuddhiphongs & Chanchalernporn, 2007)

ประชากรคือนักพนันลอตเตอรี่ที่มีความเชื่อโชคลางและไม่มี ความเชื่อโชคลาง กลุ่มตัวอย่างแยกเป็นสองกลุ่ม จำนวนกลุ่มละ 150 คน กลุ่มแรกเป็นผู้ที่ไปวัดไผ่ล้อมและวัดมหาบุศย์ เพื่อหาเลขก่อนซื้อลอตเตอรี่ กลุ่มที่สองเป็นผู้ที่ซื้อลอตเตอรี่จากแผงขายลอตเตอรี่ในถนนราชดำเนิน

การศึกษาเรื่องที่ 2.3 เป็นการทดสอบทฤษฎีเชิงปัญญา (Cognitive theory) ในเรื่องการพนันลอตเตอรี่โดยศึกษาอิทธิพลของตัวแปรการเกือบถูก (Near miss) ความเห็นผิดของนักพนัน (Gambler's fallacy) และ การติดกับ (Entrapment) ที่มีต่อความถี่และจำนวนเงินที่ใช้เล่นพนันลอตเตอรี่โดยใช้ Structural Equation Model (Ariyabuddhiphongs & Phengphol, 2008)

ประชากรคือนักพนันลอตเตอรี่ไทย กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 400 คน แบ่งเป็นกลุ่มนักพนันลอตเตอรี่ที่ไปวัดไผ่ล้อมและวัดมหาบุศย์เพื่อหาเลขก่อนซื้อลอตเตอรี่จำนวน 200 คนและนักพนันลอตเตอรี่ที่ซื้อลอตเตอรี่จากแผงขายลอตเตอรี่ที่ถนนราชดำเนินจำนวน 200 คน

1.3 ผลการวิจัย

ผลการวิจัยทั้ง 6 เรื่อง โดยสรุป มีดังนี้

การศึกษาเรื่องที่ 1.1 สนับสนุนแนวคิดในพุทธศาสนาว่า การละเมียดศีลห่ามีความสัมพันธ์กับกิเลสหรือความโลภ กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่ละเมียดศีลห่ามีความเชื่อในอำนาจเงินสูงกว่าผู้ที่ไม่ละเมียดศีลห่า ผู้ชายไทยละเมียดศีลห่าฆ่าสัตว์และซื้อห่าดื่มสุรามากกว่าผู้หญิงไทย และผู้ที่มีรายได้ต่ำมีความเชื่อในอำนาจเงินมากกว่าผู้มีรายได้สูง

การศึกษาเรื่องที่ 1.2 สนับสนุนแนวคิดในพุทธศาสนาว่า ความเชื่อในผลบุญและความเชื่อเรื่องชาติหน้าเป็นปัจจัยพื้นฐานของการทำบุญ และการทำบุญนำไปสู่ความสุข ผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐานแต่ละข้อ ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ก คนไทยที่ไปทำบุญที่วัดโดยการปฏิบัติธรรมทำทานมากกว่าคนไทย
ที่ไปทำบุญที่วัดโดยการถวายภัตตาหารให้พระและมากกว่าคนไทยที่ไม่ไปทำบุญที่วัด

สมมติฐานที่ 1 ข คนไทยที่ไปทำบุญที่วัดรักษาศีลมากกว่าคนไทยที่ไม่ไปทำบุญที่วัด

สมมติฐานที่ 1 ค คนไทยที่ไปทำบุญที่วัดทำสมาธิมากกว่าคนไทยที่ไม่ไปทำบุญที่วัด

สมมติฐานที่ 2 ก คนที่มีอายุมากมีความเชื่อในผลบุญมากกว่าคนที่มีอายุน้อย

สมมติฐานที่ 2 ข. ความเชื่อในผลบุญมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการให้ทาน การรักษาศีล และการทำสมาธิ

สมมติฐานที่ 3 ก คนที่มีอายุมากมีความเชื่อเรื่องชาติหน้ามากกว่าคนที่มีอายุน้อย

สมมติฐานที่ 3 ข. ความเชื่อเรื่องชาติหน้ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการให้ทาน การรักษาศีล และการทำสมาธิ

สมมติฐานที่ 4 คนที่มีอายุมากให้ทาน รักษาศีล และทำสมาธิมากกว่าคนที่มีอายุน้อย

สมมติฐานที่ 5 ความเชื่อในความสำคัญของเงินมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการให้ทาน รักษาศีล และทำสมาธิ

สมมติฐานที่ 6 การให้ทาน รักษาศีล และทำสมาธิมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพอใจในชีวิต

สมมติฐานที่ 7 ความเชื่อในความสำคัญของเงินมีความสัมพันธ์เชิงลบกับความพอใจในชีวิต

การศึกษาเรื่องที่ 1.3 สนับสนุนแนวคิดในพุทธศาสนาว่า การรักษาศีลห้านำไปสู่ความสุขและโภคทรัพย์ และโภคทรัพย์มีองค์ประกอบสี่ คือ การมีทรัพย์ การใช้ทรัพย์ การไม่เป็นหนี้ และการทำงานที่ไม่มีโทษ กล่าวคือ การรักษาศีลห้ามีความสัมพันธ์กับความสุข โดยมีโภคทรัพย์เป็นตัวแปรส่งผ่าน

◆ การสังเคราะห์งานวิจัยเรื่องแนวคิดในพุทธศาสนากับความพอใจในชีวิต ◆
และการพนันลอตเตอรีในหมู่คนไทย

ตาราง 1 แสดงการวิเคราะห์สมการถดถอยของการศึกษาที่ทำนายความสุขโดยมีโรคทรัพย์เป็นตัวแปรส่งผ่าน (N = 400).

ตัวแปร	B	SE B	β	R ²
ขั้นตอนที่ 1: การศึกษาทำนายโรคทรัพย์				
	.54	.10	.26***	.07
ขั้นตอนที่ 2: การศึกษาทำนายความสุข				
	1.61	.31	.26***	.07
ขั้นตอนที่ 3: การศึกษาและโรคทรัพย์ทำนายความสุข				
การศึกษาทำนายความสุข	.95	.29	.15***	.22
โรคทรัพย์ทำนายความสุข	1.22	.14	.40***	

*** $p < .001$

การศึกษาเรื่อง 2.1 สนับสนุนทฤษฎีเชิงปัญญาสังคม (Social cognitive theory) ในเรื่องการพนันลอตเตอรี กล่าวคือ ตัวแปรบุคคล เช่นความรู้ไม่เท่าทันเรื่องลอตเตอรี ความเชื่อถือโชคลาง ความเชื่อในอำนาจเงิน และวัตถุนิยมและตัวแปรสิ่งแวดล้อมเช่น การพนันของสมาชิกในครอบครัวและเพื่อน มีความสัมพันธ์กับความถี่และจำนวนเงินที่ใช้เล่นพนันลอตเตอรี การศึกษาผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐานแต่ละข้อ ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 นักพนันลอตเตอรีที่มีรายได้ต่ำเล่นพนันลอตเตอรีบ่อยกว่า และด้วยจำนวนเงินมากกว่านักพนันลอตเตอรีที่มีรายได้สูง

สมมติฐานที่ 2 นักพนันที่รู้ไม่เท่าทันสูงเล่นพนันลอตเตอรีบ่อยกว่า และด้วยจำนวนเงินมากกว่าผู้ที่รู้ไม่เท่าทันต่ำ

สมมติฐานที่ 3 นักพนันที่รู้ไม่เท่าทันสูงเล่นพนันลอตเตอรีโดยการไล่ตามซื้อตัวเลขที่ต้องการ

สมมติฐานที่ 4 นักพนันที่มีความเชื่อในศรัทธาควบคุมภายนอกสูงเล่นพนันลอตเตอรีบ่อยกว่าและด้วยจำนวนเงินมากกว่านักพนันที่มีความเชื่อในศรัทธาควบคุมภายนอกต่ำ

สมมติฐานที่ 5 นักพนันที่มีธนนิยมสูง เล่นพนันลอตเตอรีบ่อยกว่าและมากกว่านักพนันที่มีธนนิยมต่ำ

สมมติฐานที่ 6 นักพนันที่มีวัตถุประสงค์สูงเล่นพนันลอตเตอรี่บ่อยกว่าและมากกว่านักพนันที่มีวัตถุประสงค์ต่ำ

สมมติฐานที่ 7 นักพนันที่มีความหวังที่จะถูกรางวัลสูงเล่นพนันลอตเตอรี่บ่อยกว่าและมากกว่านักพนันที่มีความหวังที่จะถูกรางวัลต่ำ

สมมติฐานที่ 8 นักพนันที่มีสมาชิกในครอบครัวหรือเพื่อนเล่นพนันลอตเตอรี่ เล่นพนันลอตเตอรี่บ่อยกว่าและด้วยจำนวนเงินมากกว่านักพนันที่ไม่มีสมาชิกในครอบครัวหรือเพื่อนเล่นพนันลอตเตอรี่

สมมติฐานที่ 9 นักพนันที่เล่นพนันลอตเตอรี่บ่อยและด้วยจำนวนเงินมาก มีปัญหามากกว่านักพนันที่พนันน้อยกว่าและด้วยจำนวนเงินต่ำกว่า

เรื่องที่ 2.2 สนับสนุนทฤษฎีเชิงปัญญาสังคม (Social cognitive theory) ในเรื่องการพนันลอตเตอรี่ กล่าวคือ ตัวแปรบุคคลเช่น ความหวัง ความเชื่อใจกลาง และตัวแปรสิ่งแวดล้อม เช่นการพนันของสมาชิกในครอบครัวและเพื่อน มีความสัมพันธ์ต่อกันและกัน และมีความสัมพันธ์กับความถี่และจำนวนเงินที่ใช้เล่นพนันลอตเตอรี่ ค่า parameters และ fit statistics ของโมเดลต่าง ๆ อยู่ในตาราง 2

ตาราง 2 ตารางแสดงค่า parameters และ fit statistics ของโมเดลต่าง ๆ

Models	Index	Value	χ^2	df	χ^2/df	CFI	RMSEA	RMR
1. Model 1: ผลของความหวังต่อการพนัน	γ	1.15***	269.18	84	3.20	0.93	0.09	0.06
ผลของความเชื่อโชคลางต่อการพนัน	γ	0.25 ns						
ผลของตัวแปรสิ่งแวดล้อมต่อการพนัน	γ	0.17 ns						
2. Model 2: ผลของการพนันต่อความหวัง	γ	1.07***	285.63	87	3.28	0.92	0.09	0.07
ผลของการพนันต่อความเชื่อโชคลาง	γ	0.49***						
ผลของการพนันต่อตัวแปรสิ่งแวดล้อม	γ	0.70***						
3. Model 3: ผลของตัวแปรสิ่งแวดล้อมต่อความเชื่อโชคลาง	γ	0.58***	289.86	87	3.33	0.92	0.09	0.07
ผลของความเชื่อโชคลางต่อความหวัง	β	0.46***						
ผลของความหวังต่อการพนัน	β	1.03***						

*** $p < .001$

การศึกษาเรื่องที่ 2.3 สนับสนุนทฤษฎีเชิงปัญญาสังคม (Social cognitive theory) ในเรื่องการพนันลอตเตอรี่ กล่าวคือ การเกือบถูก ความเห็นผิดของนักพนัน การติดกับการพนัน มีความสัมพันธ์กับความถี่และจำนวนเงินที่ใช้เล่นพนันลอตเตอรี่ ค่า parameters และ fit statistics ของโมเดลต่าง ๆ อยู่ในตาราง 3

ตาราง 3 ตารางแสดงค่า parameters และ fit statistics ของโมเดลต่าง ๆ

Models	Index	Value	χ^2	df	χ^2/df	CFI	RMSEA	RMR
1. Model 1: ผลของการเกือบถูกต่อการพนัน	γ	0.80***	211.94	38	5.58	0.98	0.11	0.04
ผลของความเห็นผิดของนักพนันต่อการพนัน	γ	0.10 ns						
ผลของการติดกับต่อการพนัน	γ	0.11 ns						
2. Model 2: ผลของการเกือบถูกต่อการติดกับ	γ	0.85***	332.17	40	8.30	0.96	0.14	0.06
ผลของการเกือบถูกต่อความเห็นผิดของนักพนัน	γ	0.84***						
ผลของการติดต่อการพนัน	β	0.54***						
ผลของความเห็นผิดของนักพนันต่อการพนัน	β	0.44***						
3. Model 3: ผลของการติดกับต่อการเกือบถูก	γ	0.40***	214.53	40	5.36	0.98	0.10	0.04
ผลของความเห็นผิดของนักพนันต่อการเกือบถูก	γ	0.48***						
ผลของการเกือบถูกต่อการพนัน	β	0.99***						

*** $P < .001$

2. การสังเคราะห์งานวิจัย และพัฒนากรอบแนวคิดในภาพรวม

เนื่องจากงานวิจัยทั้ง 6 เรื่อง เป็นการศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลระหว่างตัวแปร จึงสามารถนำกรอบแนวคิดจากงานวิจัยและผลการวิจัยมาสรุปหลอมรวมเป็นกรอบแนวคิดในภาพรวม ในลักษณะของโมเดลแสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (causal relationship model) หรือโมเดลสมการโครงสร้าง (structural equation model) ได้ โดยประยุกต์ใช้การสังเคราะห์งานวิจัยด้วยการวิเคราะห์อภิमान (meta-analysis) ที่เสนอแนะโดย (Becker, 2009)

ผลการสังเคราะห์สามารถพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดในรูปโมเดลที่แสดงถึงอิทธิพลในภาพรวม ได้ว่า จากการวิจัยสายแรก ความเชื่อเรื่องบุญ เรื่องชาติหน้า และเรื่องอำนาจเงิน เป็นสาเหตุที่มีอิทธิพลทางตรงถึงบุญกิริยาวัตถุ ตามการศึกษาที่ 1.1 และ 1.2 และบุญกิริยาวัตถุ อันได้แก่ ทาน ศีล และสมาธิเป็นสาเหตุที่มีอิทธิพลทางตรงถึงโภคทรัพย์ และความพึงพอใจในชีวิต ตามการศึกษาที่ 1.3 ในขณะเดียวกัน โภคทรัพย์ เป็นสาเหตุที่มีอิทธิพลทางตรงถึงความพึงพอใจในชีวิตด้วย และจากการวิจัยสายที่สอง วัตถุประสงค์ การเชื่อโชคลาง ความเชื่อในอำนาจเงิน ความหวัง และความเห็นผิดของนักพนัน เป็นสาเหตุที่มีอิทธิพลทางตรงถึงพฤติกรรมการเล่นลอตเตอรี่ จากการศึกษาเรื่องที่ 2.1 และ 2.2 ในขณะที่พฤติกรรมการเล่นลอตเตอรี่ เป็นสาเหตุที่มีอิทธิพลทางตรงถึงการเกือบถูกรางวัล และการพนันลอตเตอรี่ จากการศึกษาเรื่องที่ 2.3 ดังภาพ 1

3) การอภิปรายผลการสังเคราะห์งานวิจัย และการให้ข้อเสนอแนะ

กรอบแนวคิดในภาพรวมที่พัฒนาขึ้นทำให้ได้โมเดลสมการโครงสร้างที่แสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างแนวคิดในพุทธศาสนากับความพอใจในชีวิต และความหลงผิดกับการพนันลอตเตอรี โดยมีหลักฐานข้อมูลเชิงประจักษ์จากการวิจัยในกลุ่มคนไทย โมเดลที่ได้ชี้ให้เห็นประเด็นสำคัญสามข้อ ข้อแรกคือการนำโมเดลที่ได้ไปใช้ในเชิงนโยบาย ข้อสองคือการยืนยันแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการสังเคราะห์งานวิจัยครั้งนี้ ข้อสามคือการขยายขอบเขตการวิจัยในอนาคตเพื่อพัฒนาโมเดลให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

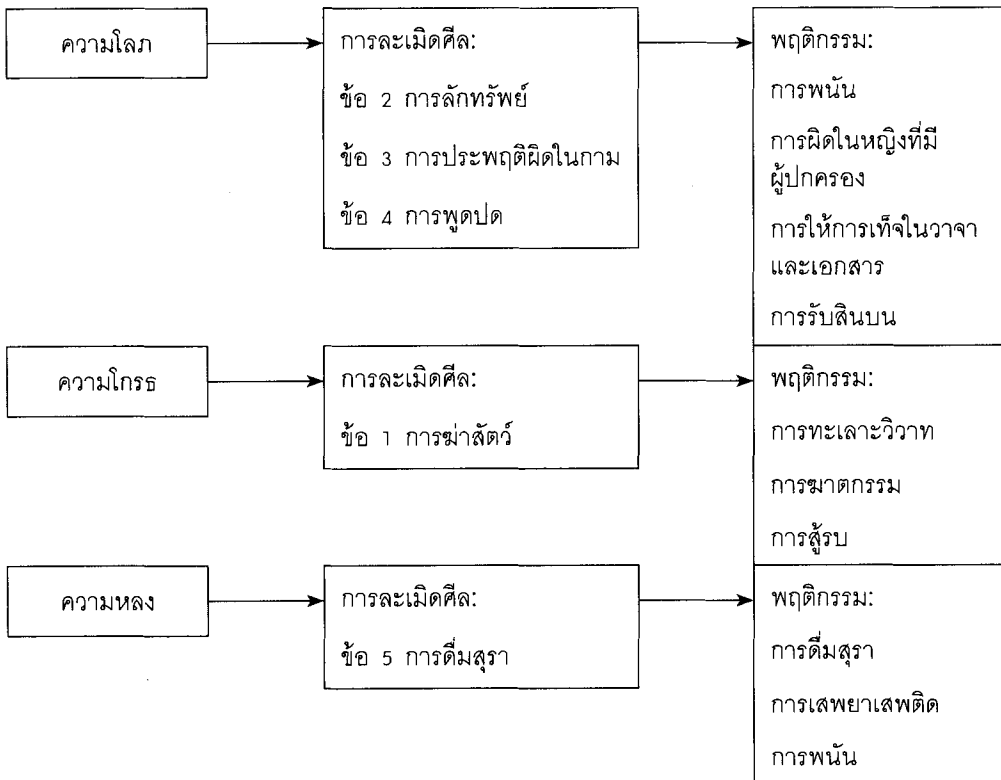
ประเด็นข้อที่หนึ่งคือ โมเดลที่ได้สามารถนำไปใช้ในเชิงนโยบาย ความเชื่อในผลบุญและความเชื่อในชาติหน้าทำให้คนไทยเข้าทำบุญ ถึงแม้ว่าผู้ที่ทำบุญต้องเสียสละเงินทองแต่สิ่งที่ได้มาคือความพอใจในชีวิตและความสุข นอกจากนี้ การทำบุญไม่ได้จำกัดเพียงแต่การให้ทานหรือการถวายของและปัจจัยให้พระเท่านั้น การทำบุญยังหมายถึงการรักษาศีล และการรักษาศีลทำให้เกิดโรคทรัพย์ ดังที่พระสงฆ์สวดในตอนต้นของการอาราธนาศีลว่า การรักษาศีลนำไปสู่ความสุข โรคทรัพย์ และนิพพาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาสามารถนำผลงานนี้ไปรณรงค์ให้คนไทยรักษาศีลข้ออื่น ๆ เพิ่มเติมจากการรณรงค์ให้รักษาศีลข้อที่ห้าคือการไม่ดื่มสุราเท่านั้น การรณรงค์การไม่เสพยาเสพติด อาจนำไปสู่จำนวนคนที่ติดยาบ้าลดน้อยลง การรณรงค์การไม่ฆ่าสัตว์อาจนำไปสู่การลดการซื้อขายสัตว์ป่าและการฆ่าสัตว์ป่าเพื่อทำเป็นอาหารแปลกประหลาด การรณรงค์การไม่ประพฤติผิดในกาม อาจนำไปสู่การลดจำนวนผู้ที่ติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์เช่น กามโรคและโรคเอดส์

ประเด็นข้อที่สองคือการยืนยันแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัยทั้งสองสาย การวิจัยในสายแรกได้ข้อสรุปแนวคิดในพุทธศาสนามีความสัมพันธ์กับความพอใจในชีวิต ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าพุทธศาสนาเป็นศาสนาเชิงประจักษ์ แนวคิดในพุทธศาสนาสามารถนำมาเป็นหัวข้อในการวิจัย นักวิจัยสามารถนำเอาแนวคิด (concepts) ในพุทธศาสนา มาแปลเป็นเครื่องมือเชิงประจักษ์เพื่อวัดความเชื่อและพฤติกรรมต่าง ๆ ได้

การวิจัยในสายที่สองพบว่า ความหลงผิดมีความสัมพันธ์กับการพนันลอตเตอรีในหมู่คนไทย การวิจัยในสายนี้สนับสนุนแนวคิดของทฤษฎีเชิงปัญญาสังคม Social cognitive theory และทฤษฎีเชิงปัญญา Cognitive theory นักวิจัยอื่นสามารถนำแนวคิดของทฤษฎีทั้งสองไปประยุกต์ใช้ในการวิจัยของตน งานวิจัยนี้ได้ชี้ให้เห็นความกว้างขวางของปัญหาการพนันและแรงจูงใจในการเล่นการพนันลอตเตอรีในประเทศไทย การควบคุมปัญหาการพนันลอตเตอรีให้อยู่ในขอบเขตที่จำกัดน่าจะเป็นความรับผิดชอบของหน่วยงานที่ควบคุมการออกลอตเตอรีในประเทศไทย ขณะนี้ผู้ที่ขายสุราและบหรี่ ต้องทำค่าเตือนให้ผู้ซื้อระมัดระวังในการดื่มสุราและการสูบบุหรี่ หน่วยงานที่ควบคุมการออกลอตเตอรีก็น่าจะมีค่าเตือนให้ผู้ซื้อลอตเตอรีระมัดระวังในการเล่นการพนันลอตเตอรี

ประเด็นที่สามชี้ว่า ในกรอบแนวคิดในภาพรวมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นยังมีเส้นประที่แสดงถึงความจำเป็นที่ควรต้องมีการศึกษาอีก การศึกษาเรื่องที่ 2.4 ที่ผู้วิจัยจะศึกษาต่อไปในอนาคต คือการศึกษาว่าการพนันลอตเตอรี่มีความสัมพันธ์กับความพอใจในชีวิตหรือความสุขหรือไม่ การศึกษาความพอใจในชีวิตพบว่า ชาวอังกฤษที่ถูกลอตเตอรี่จำนวนปานกลางจาก 1,000 ปอนด์ถึง 120,000 ปอนด์ มีความพอใจในชีวิต ถึงแม้ว่าเวลาจะล่วงเลยไปสองปีแล้วก็ตาม (Gardner & Oswald, 2007) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเล่นการพนันกับตัวแปรอื่น ๆ มักเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเล่นการพนันและผลกระทบทางลบของการติดการพนัน แต่ยังไม่มีการศึกษาว่า นักพนันที่กำลังเล่นการพนันอยู่แต่ยังไม่ถูกรางวัลมีความพอใจในชีวิตหรือไม่

นอกจากนี้ผู้วิจัยเห็นว่า การศึกษาแนวคิดในพุทธศาสนาเรื่องการรักษาหรือการละเมิดศีลห้า ไม่ได้มีแต่การศึกษาความสัมพันธ์กับความพอใจในชีวิตเท่านั้น ยังมีการศึกษาเรื่องอื่น ๆ ที่น่าสนใจอีกหลายเรื่อง พุทธศาสนากล่าวถึงกิเลสที่ประกอบด้วยความโลภ ความโกรธ และความหลงว่าเป็นที่เกิดของกรรม (กายกรรม วาจากรรม และมโนกรรม) เมื่อเอากิเลสมาประกอบกับการละเมิดศีลห้า ก็จะได้โมเดลใหม่ที่สอดคล้องกับแนวคิดออกไปที่ควรจะได้มีการทำวิจัยต่อไปในอนาคต ดังโมเดลที่นำเสนอในภาพ 2 ดังต่อไปนี้

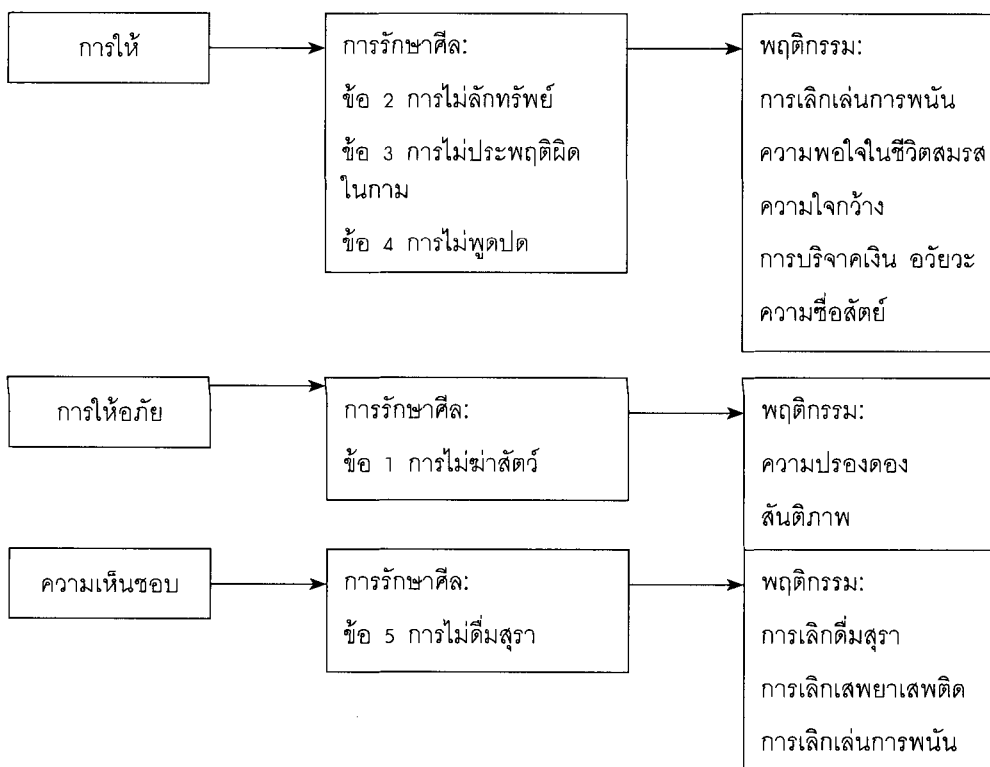

ภาพ 2 แบบจำลองแสดงความสัมพันธ์ระหว่างกิเลส การละเมิดศีลห้า กับพฤติกรรม

◆ การสังเคราะห์งานวิจัยเรื่องแนวคิดในพุทธศาสนากับความพอใจในชีวิต ◆
และการพนันลอตเตอรี่ในหมู่คนไทย

ยิ่งไปกว่านั้น จะเห็นได้ว่า การศึกษาที่ 1.1 ได้ศึกษาเพียงความสัมพันธ์ระหว่างความโลภหรือความเชื่อในอำนาจเงินกับการพนันเท่านั้น ความเชื่อในอำนาจเงินยังสามารถใช้ในการวิจัยอื่น ๆ ได้อีก เช่น ความเชื่อในอำนาจเงินกับการรับสินบน ความเชื่อในอำนาจเงินกับการให้กำหนัดใจในวาจาและเอกสาร ดังนั้นผู้วิจัยที่สนใจการวิจัยจิตวิทยาเชิงพุทธสามารถสร้างเครื่องมือวัดความโกรธและความหลง และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความโกรธและความหลงกับการละเมิดศีลห้าและพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น ความโลภกับการประพฤตินิดต่อคู่สมรส ความโกรธกับการทะเลาะวิวาทหรือฆาตกรรม ความหลงกับการดื่มสุราหรือการเสพยาเสพติด

นอกจากนี้ ยังแนวคิดที่ตรงข้ามกับกิเลสทั้งสามเช่น การให้ การให้อภัย และความเห็นชอบ เมื่อเอาแนวคิดดังกล่าวนำมาประกอบกับการรักษาศีลห้าก็จะได้โมเดลใหม่ดังภาพ 3 ต่อไปนี้

ภาพ 3 แบบจำลองแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการให้ การให้อภัย และความเห็นชอบ การรักษาศีลห้า กับพฤติกรรม

จากภาพ 3 นักวิจัยสามารถสร้างเครื่องมือวัดการให้ การให้อภัย และความเห็นชอบ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเหล่านี้กับการรักษาศีลห้า และพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น การไม่ประพฤติผิดในกามกับความพอใจในชีวิตสมรส การให้กับจำนวนเงินที่บริจาค การให้กับการบริจาค อวัยวะ การให้อภัยกับสันติภาพ

พระพุทธเจ้าได้สั่งสอนเรื่องทุกข์และการดับทุกข์ วิธีการดับทุกข์ในระดับสามัญชนคือการไม่ทำความชั่วหรือการรักษาศีลห้า การทำความดีหรือการให้ และการทำจิตใจให้ผ่องใสหรือการทำสมาธิ การไม่ทำความชั่วเป็นคำสั่งสอนอันดับแรกและเป็นเรื่องแรกที่พุทธศาสนิกชนควรกระทำเป็นประจำ ขณะนี้ ยังมีการวิจัยเรื่องการไม่ทำความชั่วมากนัก การวิจัยเรื่องการไม่ทำความชั่วจึงเป็นงานสำคัญที่จะชี้ให้ผู้ที่นับถือศาสนาพุทธให้เห็นในเชิงประจักษ์ถึงผลดีของการไม่ทำความชั่ว

บรรณานุกรม

- Ariyabuddhipongs, V. (2006). A test of social cognitive model of lottery gambling in Thailand. *International Gambling Studies*, 6(1), 77-93.
- Ariyabuddhipongs, V. (2007). Money consciousness and the tendency to violate the Five Precepts among Thai Buddhists. [Research]. *The International Journal for the Psychology of Religion*, 17(1), 37-45.
- Ariyabuddhipongs, V. (2009). Buddhist belief in merit (punna), Buddhist religiousness and life satisfaction among Thai Buddhists in Bangkok, Thailand. [Research]. *Archive for the Psychology of Religion*, 37(2), 191-213.
- Ariyabuddhipongs, V., & Chanchalermporn, N. (2007). A test of social cognitive theory reciprocal and sequential effects: Hope, superstitious belief and environmental factors among lottery gamblers in Thailand. *Journal of Gambling Studies*, 23, 201-214.
- Ariyabuddhipongs, V., & Jaiwong, D. (2010). Observance of Buddhist five precepts, subjective wealth, and happiness among Buddhists in Bangkok, Thailand. *Archive for the Psychology of Religion*, 32, 327-344.
- Ariyabuddhipongs, V., & Phengphol, V. (2008). Near miss, gambler's fallacy and entrapment: Their influence on lottery gamblers in Thailand. *Journal of Gambling Studies*, 24, 295-305.

- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.
- Becker, B. J. (2009). Model-based meta-analysis. In L. V. H. H. Cooper, & J.C. Valentine (Ed.), *Handbook of research synthesis and meta-analysis*. New York: Russell Sage Foundation.
- Gardner, J., & Oswald, A. J. (2007). Money and mental wellbeing: A longitudinal study of medium-sized lottery wins. *Journal of Health Economics*, 26(1), 49-60.
- Rogers, P. (1998). The cognitive psychology of lottery gambling: A theoretical review. *Journal of Gambling Studies*, 14, 111-134.